הערל פרק שמיני יבמות

[1]והזה הטהור על הטמא [2]טהור מכלל שהוא טמא [3]לימד על טבול יום שכשר בפרה בעו מיניה מרב ששת ערל מהו במעשר כי היכי דיליף פסח ממעשר לענין אנינות [4]יליף נמי מעשר מפסח לענין ערלות או דלמא חמור מקל יליף קל מחמור לא יליף אמר להו תניתוה [5]התרומה והבכורים חייבים עליהן מיתה וחומש ואסורין לזרים והן נכסי כהן ועולין באחד ומאה וטעונין רחיצת ידים והערב שמש הרי אלו בתרומה ובבכורים מה שאין כן במעשר ואם איתא ניתני ערל אסור בהן מה שאין כן במעשר [6]תנא ושייר ומאי שייר דהאי שייר שייר דקא תני סיפא [7]יש במעשר ובבכורים [8]מה שאין כן בתרומה [9]שהמעשר [10]והבכורים טעונין הבאת מקום [11]וטעונין וידוי [12]ואסור לאונן ורבי שמעון מתיר [13]וחייבין בביעור ור"ש פוטר ואילו [14]אסור לבער מהן בטומאה ואוכלן

הטהור. שטהרתי לך כאן מכלל שהוא טמא לדבר אחר כגון טבול יום שטמא לתרומה דאי ס"ד טהור ממש ליטמוך קרא למיניה ואגא יודעינא דטמא אסור בפרה דהא מטמא קרייה רחמנא אלא מאי טהור טהור כל דהו ואשכחן טבול יום דמיקרי טהור דכתיב (ויקרא יד) וכתן במים וטהר: **אנינות.** גבי מעשר כתיב ולא בפסח ומיניה ילפינן: **מיפה.** טמא האוכלה דכתיב (שם כב) ומתו בו כי יחללוהו (מכות ח.) ותרומת ידך[1] אלו הכהנים: **וחומש.** זר האוכלן בשוגג אבל במעשר שני לא דהא זרים אכלי ליה ואין חומש אלא בפודה את מעשרו: **והן (הן) נכסי כהן.** לקדש בהן את האשה וליקח בהן עבדים וקרקעות ובהמה טמאה אבל מעשר לא ניתן אלא לאכילה ושתיה וסיכה ואין אשה מתקדשת בו וסתם משנה ר"מ דאמר (כ"ק דף סט:) מעשר ממון גבוה הוא ותע"ג דקולא הוא לגבי תרומה ובכורים אפ"ה חשיב ליה והכי נמי אמרינן בב"מ פ' הזהב (דף נג.) קולא הוא: **כאחד ומאה.** אבל מעשר בטל כרוב ולא בעי אחד ומאה: **וטעונין רחיצת ידים.** אפילו הן פירות דסתם ידים שניות הן מדרבנן ופוסלות את התרומה אבל מעשר ומולין קי"ל (חולין דף קו.) הטולל ידיו לפירות ה"ז מגסי הרוח: **והערב שמש.** כדילפינן בהאי פירקא (לקמן עד:) טבול יום מותר במעשר ואסור בתרומה: **ואם איתא.** דקל מחמור לא יליף ומותר ערל במעשר: **בבאת מקום.** אבל תרומה נאכלת בגבולין: **וטעונין וידוי.** בערתי הקדש מן הבית (דברים כו) הנה הבאתי את הקדש [שם] בבכורים: **ואסורין לאונן.** בכורים: **ור"ש מפיר.** בכורים ולאונן. ולקמן[2] מפרש טעמייהו: **וחייבין בביעור.** בכורים ומעשר שני בשנה השלישית שאם שהה מעשרותיו שנה ראשונה ושניה מוליכן בשלישית לירושלים ומתודה בערתי הקדש מן הבית וכו' ואם לא הוליכן מתבערין בכל מקום שהן: **ור"ש פוטר.** בבכורים: **ואילו אסור לבער מהן בטומאה.** לת"ק דמקיש בכורים למעשר לכל מילי ה"ל למיתני ואסור להדליק מהן אש בטומאה דאין טומאתן מתירתן להבערה ולא אמרי' אע"ג דלא ניתן מעשר אלא לאכילה ושתיה וסיכה כדכתיב (שם יד) ואכלת הני מילי טהור אבל היכא דטמא דלא חזי לאכילה ידליק בו אלא אסור לבער בטומאה כדכתיב (שם כו) ולא בערתי ממנו בטמא: משא"כ בתרומה דטומאתה מתירתה להבערה כדיליף לקמן בשמעתין [ע"ב]: ואוכלן

לא נתתי ממנו למת מה אנן קיימינן אם להניח אדון ותכריכין דבר זה אסור לחי ולמת משמע דאסור לקנות מלבושים לחי ובכמה מקומות תנן במסכת מעשר שני (פ"א מ"ז) דאסור לעשות שום סחורה במעשר ולא ניתן אלא לאכילה ושתיה וסיכה ואר"י דמ"ל דהנהו משניות דאסרי אתו כר"מ דאמר (בקידושין דף נב:) ממון גבוה הוא והנך כר"י דשרי דאמר (שם) ממון הדיוט הוא והא דמשמע בפ"ב דקידושין (דף נד: ושם) דליכא אלא חד שתמא דרבי אלעזר דהיינו דשרי מלבושים אתיא כוותיה מ"מ יש יותר שתמות כר"מ עוד נראה לר"י דהמשניות אינן חולקין זו על זו ומן התורה לא אסרי אלא עבדים וקרקע ובהמה טמאה אבל מלבושים שרו ומדרבנן אסרו אפילו מלבושים והא דדרש בירושלמי לא נתתי למת [1][אין] ליקח לו אדון ותכריכין לחי ומי אסור אמסכתא בעלמא היא ואכילת בהמה דשריא במעשר שני בשעת דישה[2] למ"ד ממון הדיוט הוא נראה דבשלא בשעת דישה אסור מיהא מדרבנן ולמ"ד ממון גבוה נראה דאסור מן התורה להאכיל לבהמה: **מה שאין** כן במעשר. תימה כיון דלקמן (ע"ב) ילפינן בכורים ממעשר דאסורין לאונן מדאיתקוש למעשר שני גילף נמי מעשר מבכורים שיתחייב מיתה האוכלו בטומאת הגוף ולענין איסור זרות ניתא דבהדיא שריא רחמנא לזרים וי"ל דדרשינן ומתו בו כי יחללוהו (ויקרא כב) בו ולא במעשר כדדרשינן בים מומרות (לקמן פו. ושם) בו ולא במעשר ראשון דאפילו לר"מ דאסר לזרים לא מחייב מיתה ודרשינן נמי בהנסרפין (סנהדרין פד. ושם) בו ולא במעילה והא דמעשר שני בטל ברוב היכא דאין לו מתירין ולא יליפינן מבכורים דעולים בתמד ומאה משום דבכורים גופייהו בטלים ברוב מדאורייתא והא דדרשינן בספרי מאת מקדשו ממנו אסמכתא בעלמא היא כדאמר בהניזקין (גיטין דף נד: ושם) נפלו ונתפצעו והא הכא דמדאורייתא בטלי ברובא כו' אלמא עדלה וכללא הכרס בטלים ברוב מדאורייתא ועוד בשילהי פירקין (לקמן פב.) גבי שאני אומר חולין לתוך חולין נפלו דתלינן להקל כשרבו חולין על התרומה משמע דבטל ברוב מדאורייתא ומיהו קשה דגילף בכורים ממעשר לענין דלא ליהוי נכסי כהן דהיינו לחומרא ולא מתרומה לקולא ואם מעשר גופיה הוי מדרבנן הא דאין לוקחין בהמה טמאה ועבדים וקרקעות הוה ניחא אבל אי אפשר לומר כן למאי דפרישית לעיל דמדרבנן אפי' כל מילי נמי אסור[3] (אבל לענין ערל כי קאמר תנא ושייר ק"ק אמאי לא יליף מעשר מבכורים ולמאי דפי' לעיל דאיכא למעוטי (ב) מ"ש) וא"ת והיכי קתני לענין רחיצת ידים משא"כ במעשר והתניא בפ"ב דחולין (ד' נג:) כל הטעון ניתוק מים מדברי סופרים אסור בתרומה ומותר בחולין ובמעשר דברי ר"מ וחכמים אוסרים במעשר ואר"י דהתם לאכילה והכא לנגיעה וא"ת וליתני הלה דבכורים ותרומה פטור מן החלה ומעשר מייב וי"ל דהא תנן במסכת חלה (פ"א מ"ג) מעשר שני והקדש שנפדו חייבים בחלה נפדו אין לא נפדו לא:

טעונין הבאת מקום. אע"ג דתרומה נמי ילפא מבכורים כדמוכח בהעור והרוטב (חולין קכ:) שמא לענין שתהא טעונה הבאת מקום אין (לגמרא[4]) **וטעונין** וידוי. אע"ג דדרשינן בפ' בתרא דמ"ש (מ"י) וגם נתתיו לגוי זו תרומה אר"י דלא היה מתודה על התרומה אלא תגב מעשר אבל אם אבד המעשר לא היה מתודה עליה בפני עצמה: **וחייבין** בביעור. פי' ריב"ן בביעור מעשר לאו כביעור בכורים דביעור מעשר בשנה ד' וביעור דבכורים לאחר החג כדאמר במכות (ד' יח: ושם) הפרש בכורים קודם החג ועבר עליהן החג ירקבו ואין נראה לר"י דאין זה ביעור והתם טעמא דירקבו לפי שנראו לקריאה ונדחו וביעור דבכורים הוי כשל מעשר דכי נתנן לכהן קודם החג או הפרישן לאחר החג יכול לשומרן עד שנה ד' וא"ת תרומה נמי טעונה ביעור כדתנן במסכת מעשר שני (פ"ה משנה ו) כילד היה הביעור תרומה ותרומת מעשר לבעלים וי"ל דתרומה א"ל היה רק ליתנה לכהן והכהן יכול לשומרה כל זמן שירצה אבל מעשר שני ובכורים צריך לבערם מן העולם בכל מקום שהן ור"ש דפטר בבכורים היינו שאין הכהן צריך לבערם אבל ישראל צריך ליתנם לכהן כתרומה והכי תנן בפרק בתרא דמעשר שני ע"ט של שנה רביעית ושל שביעית היה הביעור כילד היה ביעור נותן תרומה ותרומת מעשר לבעליו ומעשר ראשון לבעליו אבל מעשר שני ובכורים מתבערים בכל מקום שהן ור"ש אומר בכורים ניתנין לכהן כתרומה: ואוכלן

מסורת הש"ס

א) יומא מג: זבחים יז:, ב) כ"מ נב: בכורים פ"ב מ"א מגיגה יח: [חלה פ"א מ"ט], ג) [סוכה מד. יש"נ], ד) בכורים פ"ב מ"ב, ה) [פפחים לו: ושם איתא ראסורין לאונן], ו) [דברים יג], ז) [ע"ב], ח) רש"ל, ט) [ל"ל החלה והתרומה], י) רש"ל, כ) [כ"מ נ.], ל) גליון, מ) [וע"י תוספות מנחות כו. ד"ה לחם],

תורה אור השלם

1. וְהִזֶּה הַטָּהֹר עַל הַטָּמֵא וְחִטֵּא בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהֹר בָּעָרֶב: במדבר יט יט

גליון הש"ס

גמ' משא"כ בתרומה. עי' מנחות כט ע"א תד"ה לחם:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה קל וכו' מיגעיא להו פשיטא: (ב) ד"ה מה וכו' למעוטי מבו מ"ש:

מוסף רש"י

הובא בעמוד קודם.

תוספות ישנים

בי הכי דיליף פסח ממעשר לענין אנינות. פירוש דמשם דילפינן ליה בק"ו ומה מעשר הקל אמרה תורה לא אכלנו באונינו ממנו פסח תמור לכ"ש, ותימה מה למעשר שכן טעון כסף לוה וי"ל דילפינן לה ממעשר תג"ש דממנו ממנו יש"ת ושאר קדשים מנא לן דאסורי לאונן וי"ל דילפינן מפסח מזלא תורת ות"ת הלא למד מלמד הוא דפסח ילפינן ממעשר וי"ל כיון דתלמוד קמא[1] הוי מולין דמעשר לא הוי קדשים לגמרן ואחרון ולמדין: **א)** ולא עהילת לרגלים דהא אין היה מסופק אם מקיל יליף הלא אינה פירכא כדפריש מה למעשר שכן טעון כסף לוה דהא נראה דודאי יש שפיר דילפינן פסח ממעשר לענין אנינות ממש אלא מספקא ליה אם הוי מותרת מכל מ"מ ילפינן אף קל מחמור אי אינה מיפשת רק נגי מעשר. אלא אתרא לקמן בע"ה דפירכא דטעון כסף לוה לא מהניא מידי אלא לגבי אכילת חון לחומה אבל לגבי טומאה ואנינות לא שייכא מידי: **ב)** ואם למ"ד דאלו שיעור אסור מן התורה וא"כ אין חידוש לומר הכא דאסור בהאי שיעור דאפילו אחר דאסורים שבאותה נמי. וי"ל דאגעלרין דסר"ח דהכא בתרומה אין שאין זה איסור דאסור הטור הטור בכל דהא שרי לכהנים ס"ד דלא מתקר לזרים אלי שיעור ולמ"ד אלי שיעור דרבנן ס"ד דהכא לא נזרו משום דאיכא שוה בכל וי"מ ומיהו עליה מיתה לא מיירי כזר אלא בכהן האוכלה בטומאה: ובבכי כהן ס"ה לקדש האשה משא"כ במעשר דמתון נגוה לר' מאיר ואע"ג דהאי חומרא דמעשר הוא מ"מ תנא את אחר [ויהא]

עין משפט נר מצוה

לד א מיי' פ"א מהלכות פרה אדומה הל' יג:
לה ב מיי' פ"ג מהלכות מעשר שני הלכה ה סמג לאוין רסב רמב:
לו ג מיי' פ"ג מהלכות בכורים הלכה ה וס"ד הלכה יד:
לז ד מיי' פ"ג מהלכות בכורים הלכה ה:
לח ה מיי' פ"ג מהל' בכורים הלכה ה:
לט ו מיי' פ"א מהלכות מעשר שני הלכה ה וס"ג מהלכות בכורים הלכה ה:
מ ז מיי' פ"ג מהלכות מעשר שני הלכה ה וס"ג מהלכות בכורים הלכה ה:
מא ח מיי' פ"א מהלכות מעשר שני הלכה ח:
מב ט מיי' פ"ג מהלכות מעשר שני הלכה כ:

תוספות ישנים (המשך)

בתרומה ובכורים דלא הי כמעשר ותימה דבפרק האיש מקדש דתיק לאשמוחי התם משנה דסבור דמעשר שני ממון גבוה הוא ואמאי לא פשיט מהכי מתני' וי"ל והן נכסי כהן ליקח בהן בהמה טמאה עבדים וקרקעות מש"כ במעשר דלא ניתן רק לאכילה ולשתיה וסיכה ותימה דהא אמרינן לקמן לא נתתי ממנו למת ליקח לו ארון ותכריכים הא לחי דומיא דמת כגון אלון ומכנסים שרי וי"ל דמ"מ ליקח בהמה טמאה עבדים וקרקעות אסור. ולהאמ"ר נראה דלא קשה מידי דהתם בטמא אחרי וקאי אלא בערתי ממנו בטמא וי"ל ולא נתתי ממנו כשהיה לאכילה ולשתיה וסיכה: ועולין באחד ומאה. שאם נפלו תרומה ובכורים בלי ומאה בטלי משא"כ במעשר דמתאוריית חד מתרי בטיל והאי עולין אינו ר"ל שתתבטל הבאה של תרומה שנפלה דוקא היא לריכה להרים מפני גזל הגבוה ולא שייך להאריך מזה: ובעונין רחיצת ידים שניות פוסלות את התרומה משא"כ במעשר דכל הטיטל ידיו לפירות ה"ז מגפו הרוח ואע"ג דהא אמרינן כל הטעון ניתוק מים מדברי סופרים אסור בתרומה ומיתר בחולין ובמעשר ר"מ אומר אחר אומר לר"מ דאיכא דוקא בחולין ובמעשר אבל הכא בנגיעה אחיינו דידיה שניות פוסלות תרומה בחנגע אבל לא מעשר: ובעונים וידוי משא"כ בתרומה דאינו מייב בוידוי והאי דקאמר דתרומה אינה טעונה וידוי הייגו דוקא בחפי נפשה אבל עם מעשר אבל נראה טעונה וידוי דאמרי' וגם נתתיו לגוי לרבות את התרומה גדולה ותרומת מעשר ע"ג ר"ל טעונים וידוי שידוי מעכב במעשר ובכורים ואינו מעכב בתרומה דהכי משמע במסכת בכורים:

---

[1] עי' כתובות (דף כ:) דלמ"ד דבתר למד אזלינן ס"ל בחמת דדבר הלמד בנו"ס אחר ומלמד בסיקס אפילו בקדשים אפ"ל לר"ס ניחא ודו"ק: [2] נראה דל"ל אבל מעשר שני טהור אחר לאכילה ודאי לא שרי יכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com